

Ájtól Ájig

VARGYAS LAJOS
80. SZÜLETÉSNAPJÁRA

Az az Áj község hozta meg az első hírnevet, melyet ma Háj néven találunk meg Szlovákia térképén. Ott gyűjtötte a gazdag népzenei anyagot, s mint Kodály hive és tanítványa, sőt barátja is, elsőként valószínűsítette meg mestere elképzelését, hogy falumonográfiaik őrizték meg nem csupán egy-egy közösség zenei repertoárját, hanem életkörülményeit is, a szociográfia tudományos kategóriáinak megfelelő földolgozásban. Vargyas Lajos ezt az utat járta, bővítve, kiegészítve s újítva mestere kutatási eredményeit.

Nagy érdeklődést váltott ki a magyar versritmus újraértékelésével, amihez segítettek őt vizsgálódási területeinek gazdag mezején tett „tanulmányi kirándulásai”, vagyis a magyar őstörténet, a magyar ősepika kutatása. Szinte ebből nőtt ki legidőtállóbb monográfiája: az európai népballadakincs kutatására alapozva írott, s a magyar balladaköltészet eredetét és európaival való megmértetését összefoglaló alapmű.

A tudósra szeretettel emlékezik a műfaj hazai művelője, a népballadák és népzene szlovákiai gyűjtője, tudósa, a karnagyként és pedagógusként is kitűnő Ág Tibor. Elmondása szerint a hatvanas évek legelején kereste meg az akkori Néprajzi Múzeum népzenei osztályán dolgozó tanárt, aki konkrét feladattal bízta meg, egy zsérei anyag kapcsán: – *Akkortájt jelent meg egy osztrák zenei folyóiratban egy írás a Nyitra vidéki magyar népballadákról, amelyben fölbukkant a Kőműves Kelemen addig csak másutt ismert fél dallama. Mikor kiderült, ki volt az énekes, fölfigyeltem rá, hiszen én ismertem őt. Akkor Vargyas tanár úr megbízott, járjak utána, mennyire megbízható a forrás, illetve a dalam eredetisége. Ezt én meg-*

Vargyas Lajos ezt az utat járta, bővítve, kiteljesítve s újítva mestere kutatási eredményeit.

Nagy érdeklődést váltott ki a magyar versritmus újraértékelésével, amihez segítettek öt vizsgáladási területeinek gazdag mezején tett „tanulmányi kirándulásai”, vagyis a magyar őstörténet, a magyar ősepika kutatása. Szinte ebből nőtt ki legidőtlőbb monográfiája: az európai népballadakincs kutatására alapozva írott, s a magyar balladaköltészet eredetét és európaival való megméréttetését összefoglaló alaplmu.

A tudósra szeretettel emlékezik a műfaj hazai művelője, a népballadák és népzene szlovákiai gyűjtője, tudósa, a karnagyként és pedagógusként is kitűnő Ág Tibor. Elmondása szerint a hatvanas évek legelején kereste meg az akkori Néprajzi Múzeum népzenei osztályán dolgozó tanárt, aki konkrét feladattal bízta meg, egy zsérei anyag kapcsán: *– Akkortájt jelent meg egy osztrák zenei folyóiratban egy írás a Nyitra vidéki magyar népballadákról, amelyben fölbukkant a Kőműves Kelemen addig csak másutt ismert fél dallama. Mikor kiderült, ki volt az énekes, fölfigyeltem rá, hiszen én ismertem őt. Akkor Vargyas tanár úr megbízott, járjak utána, mennyire megbízható a forrás, illetve a dallam eredetisége. Ezt én megtettem, sőt néhány saját gyűjtésű balladát is elküldtem neki szalagon. Nos, azóta álltunk aztán levelezésben és sokszor találkoztunk is. Balladakötetemet hozzá vittem megjelenés előtt, hogy megtanácskozzuk az összeállítást. Amikor 1987-ben Ájban jártam, találtam még egy idős nénit, aki emlékezett Vargyas Lajosra, a majd ötven évvel ezelőtti dalgyűjtőre.*

Köszöntjük a nyolcvan esztendősi tudóst, aki egy életen át kereste és nyújtotta az egyszerű baráti gesztust, valva a mai nehéz időkben is, hogy a magyar kisebbségekkel együtt élő nemzetek kapcsolatában hosszú fejlődésre van még szükség.

(brogányi)